

รูปแบบการพัฒนาการฝึกอบรมผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมโดยพุทธสันติวิธี จังหวัดนครศรีธรรมราช*

A Model for Developing Model Youth Leaders through Moral Training by Buddhist Peaceful Means in Nakhon Si Thammarat Province

พระอนุรักษ์ อนุรกขิโต (รัฐธรรม)

Phra Anurak Anurakkhito (Ratthatham)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya, University, Thailand.

Corresponding Author's Email: anurak0738@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา ความจำเป็น และแนวคิดทฤษฎีการพัฒนาผู้นำเยาวชนต้นแบบตามแนวทางศาสตร์สมัยใหม่ 2) ศึกษาหลักพุทธสันติวิธีที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรม 3) นำเสนอ รูปแบบการพัฒนาการฝึกอบรมผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมโดยพุทธสันติวิธี จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการด้วยการสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านครอบครัวและผู้ปกครอง ด้านครูและนักฝึกอบรม ด้านผู้นำเยาวชนต้นแบบ ด้านพัฒนาคุณธรรมของเยาวชน ด้านองค์กรเกี่ยวกับการพัฒนาผู้นำเยาวชน ด้านพระพุทธศาสนาและพุทธสันติวิธี โดยการคัดเลือกเยาวชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแบบเฉพาะเจาะจง ใช้พื้นที่ในการวิจัยด้วยปฏิบัติการสอนออนไลน์ในหลักสูตร “ผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมโดยพุทธสันติวิธี” กับกลุ่มเยาวชนประชากรตัวอย่าง 30 คน ในระยะเวลาทั้งสิ้น 4 วัน (28 ชั่วโมง)

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัญหาของเยาวชนในปัจจุบันขาดคุณธรรมจริยธรรม ขาดภูมิคุ้มกัน ขาดความรู้เท่าทันในการใช้สื่อ ขาดความรับผิดชอบ ขาดวินัย ขาดความซื่อสัตย์สุจริต ขาดจิตอาสา และขาดความกตัญญูกตเวทิตะ 2. หลักพุทธสันติวิธีที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้นำเยาวชนต้นแบบ คือ หลักภาวนา 4 เป็นผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนา โดยมีหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) เป็นกระบวนการในการพัฒนา และมีหลักธรรมสนับสนุน คือสังคหวัตถุ 4 และอิทธิบาท 4 และ 3. นำเสนอ รูปแบบการพัฒนาการฝึกอบรมผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมโดยพุทธสันติวิธี จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้โมเดลในการพัฒนาขึ้นชื่อว่า “KSMA Model” ประกอบด้วย (1) Knowledge ความรู้ผู้นำเยาวชนต้นแบบ (2) Skills ทักษะผู้นำเยาวชนต้นแบบ (3) Moral คุณธรรมผู้นำเยาวชนต้นแบบ (4) Actions การลงมือทำของผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรม

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนาการฝึกอบรม; ผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรม; พุทธสันติวิธี

*Received December 18, 2022; Revised March 16, 2023; Accepted March 31, 2023

Abstract

The research article consisted of the following objectives: 1) to analyze problems, needs, as well as concepts and theories on the development of model youth leaders based on modern science; 2) to explore the Buddhist peaceful means conducive to the development of model youth leaders on morality; and 3) to present the model for developing model youth leaders through moral training by Buddhist peaceful means in Nakhon Si Thammarat province. The action research approach was used in the study, which included document synthesis and in-depth interviews with experts. Experts consisted of those who were knowledgeable and had expertise in the following areas: family and parents, teachers and trainers, model youth leaders, moral development of youth, organizations about youth leader development, Buddhism, and Buddhist peaceful means, who were selected by purposive sampling. The areas for the study was a 4-day (28 hours) online course on ‘model youth leaders on morality by Buddhist peaceful means’ with a sample group of 30 youths.

From the study, the following results are as follows: 1) The current problems of youth include a lack of morality, immunity, media awareness, responsibility, discipline, honesty, volunteerism, and gratitude; 2) The Buddhist peaceful means conducive to the development of model youth leaders on morality include *Bhāvanā* (4 development) as the development achievement, *Tisikkhā* [the threefold learning: *sīla* (morality), *samādhi* (concentration), *paññā* (wisdom)] as the development process, together with the supporting Dhamma which are *Sanṅgahavattu* (4 bases of social solidarity) and *Iddhipāda* (4 noble truths); and 3) The model for developing model youth leaders through moral training by Buddhist peaceful means in Nakhon Si Thammarat province is called ‘KSMA Model’ comprising (1) ‘K’ stands for knowledge of model youth leaders, (2) ‘S’ stands for skills of model youth leaders, (3) ‘M’ stands for morality of model youth leaders, and (4) ‘A’ stands for action of model youth leaders on morality.

Keywords: Training Model; Model Youth Leader on Morality; Buddhist Peaceful Means

บทนำ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ คุณธรรม และมีคุณประโยชน์ มีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาองค์กร ชุมชน สังคม และประเทศชาติ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ คือ พัฒนาเยาวชนให้มีคุณธรรม ซึ่งการพัฒนานานาที่ยั่งยืนจะต้องมีการพัฒนาครบทั้ง 4 ด้าน คือ พัฒนากาย พัฒนาสังคม พัฒนาจิต และพัฒนาปัญญาควบคู่กันไป เครื่องมือสำคัญในการที่จะพัฒนาเยาวชนให้ไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ ทำเยาวชนให้มีปัญญา ถ้ามองว่าการศึกษาคือช่วยได้แค่ไหน การศึกษาให้ความรู้ แต่อาจจะไม่ได้ให้ปัญญา ซึ่งถ้าเราไปหยุดการศึกษาอยู่ที่ ความรู้อย่างเดียว มันไปไม่ถึงคำว่า ปัญญา (Phra Brahma Bundit (Prayoon Dhammajitto), 2021)

ปัญหาที่เกิดขึ้นในเยาวชนในปัจจุบันมีปรากฏการณ์ต่างๆ ขึ้นมากมาย ทั้งปรากฏการณ์เชิงบวกที่เห็นความหลังไหลของคนทั้งประเทศในการช่วยเหลือชีวิต และปรากฏการณ์เชิงลบที่ขยะอิเล็กทรอนิกส์ไหลเข้า

ประเทศสะท้อนปัญหาใหม่ของสังคม หรือข่าวทางสังคมต่างๆ ปรากฏการนำมาสู่การแลกเปลี่ยนการเคลื่อนไหวของภาคส่วนต่างๆ เช่น โกงคนจน เรื่องเสียด้า สะท้อนปรากฏการณ์การปกครอง ส่วนที่ไม่ใช้รัฐไม่ใช้กลไกการจัดการกระตุ้นจากภาคส่วนอื่นๆ ปรากฏสะท้อนความอ่อนแอและความผูกพัน เช่น ความเครียด ความซึมเศร้า ติดเหล้า บุหรี่ เรื่องของการตัดสินใจบนความสัมพันธ์ เช่น ข่าวฆ่าตัวตายในสังคมมีสูงขึ้น แต่ผลการศึกษาเชิงสถิติพบว่าอัตราการฆ่าตัวตายมากกว่าเดิม ที่ 7.37 คนต่อประชากรแสนคน (Department of Mental Health, Ministry of Public Health, 2021) ปัญหาหลักที่เกิดขึ้น คือ วิกฤติคุณธรรม ซึ่งที่ตั้งบนความสัมพันธ์ของปัจเจกไม่ได้อยู่บนกฎหมาย หรือความสัมพันธ์ในครอบครัว การสร้างความเจริญทำให้เกิดความไม่สมดุลของครอบครัว ความประพฤติผิดคุณธรรมที่คิดว่าไม่เป็นไรแต่จริงๆ แล้ว เกิดผลกระทบต่อสังคมในยุคปัจจุบันที่ไม่คาดคิด ประโยชน์ส่วนตัวสร้างปัญหาให้ส่วนรวมโดยไม่ตั้งใจ เพราะคิดว่าเป็นไร ไม่มีใครรู้ เพราะความอ่อนแอของสังคมที่ขาดคุณธรรมจริยธรรมจึงเกิดจากทุกคน (Moral Center (Public Organization), 2018)

ด้วยบริบทที่กล่าวมา ผู้วิจัยเล็งเห็นปัญหาทางสังคม โดยเฉพาะที่เกิดขึ้นกับเยาวชน จึงให้ความสนใจในการศึกษาเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการฝึกอบรมผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมโดยพุทธสันติวิธี” เพราะเยาวชนจะต้องเจริญเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณธรรมจริยธรรม ถึงจะนับได้ว่าเป็นบุคคลที่มีคุณภาพและคุณธรรม ซึ่งผู้วิจัยได้มีโอกาสได้ทำหน้าที่อบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนสอนศีลธรรมตามโรงเรียนต่างๆ โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นโรงเรียนที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้าไปเผยแพร่พระธรรมคำสอน และได้รับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และได้เล็งเห็นปัญหาดังกล่าว จากการสานเสวนากับนักวิชาการ นักปฏิบัติการด้านคุณธรรม คณะครู อาจารย์ ผู้ปกครอง รวมถึงเยาวชน โดยใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมจากกิจกรรมต่างๆ หากจุดเด่น จุดด้อย โอกาสในการพัฒนา และปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาเยาวชน เพื่อจะเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ คุณธรรมจริยธรรม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงตัดสินใจลงมือทำวิจัยเรื่องนี้ ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาชีวิตของเยาวชนอย่างถูกต้อง มั่นคงเหมาะสมและยั่งยืนและตั้งตนอยู่ในศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมอันดีงาม เพราะการพัฒนาทุกอย่างเริ่มต้นที่พัฒนามนุษย์ เพราะการพัฒนาสังคมจึงอยู่ที่การพัฒนาเยาวชนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพและคุณธรรม และมีความประโยชน์ การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมุ่งให้เยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาโดยมีเป้าหมายด้วยการเสริมสร้างและพัฒนาอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ บริบท สภาพปัญหาของผู้นำเยาวชน และแนวคิดทฤษฎีการพัฒนาผู้นำเยาวชนต้นแบบตามศาสตร์สมัยใหม่
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธสันติวิธีที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรม
3. เพื่อพัฒนาและนำเสนอ รูปแบบการพัฒนาการฝึกอบรมผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมโดยพุทธสันติวิธี จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เน้นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีทั้งงานวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และงานวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) อย่างเป็นทางการกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) และการปฏิบัติจริง โดยมุ่งพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นเรื่องผู้นำเยาวชน

ต้นแบบด้านคุณธรรมโดยพุทธสันติวิธี เพื่อพัฒนาผู้นำเยาวชนต้นแบบให้มีความรู้ ความสามารถ และ ประสพการณ์ในการที่สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขทั้งในการเรียนรู้และสร้างคุณประโยชน์ต่อผู้อื่น สร้าง ความเจริญก้าวหน้าให้แก่บุคคล องค์กร ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย มีทั้งหมด 9 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study) โดยการศึกษา ค้นคว้าจากเอกสารปฐมภูมิ ได้แก่ พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2546 และจากเอกสารทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสารทางวิชาการ ทฤษฎี หนังสือ ตำรา วารสาร นิตยสาร บทความ วิทยานิพนธ์ คุชฌ์นิพนธ์ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากห้องสมุด สถาบันการศึกษา และ อินเทอร์เน็ต รวมถึงการศึกษาทฤษฎีด้านการฝึกอบรมผู้นำเยาวชน การพัฒนาผู้นำองค์กร การพัฒนาทีมงาน การสื่อสาร การสร้างแรงบันดาลใจ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาบุคลิกภาพ จิตวิทยาเชิงบวก และ เครื่องมือพุทธสันติวิธี

ขั้นตอนที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ในศาสตร์ด้านต่างๆ ทั้งหมด ผู้เชี่ยวชาญแบ่งออกเป็น 6 ด้านดังนี้ 1) ด้านครอบครัวและผู้ปกครอง 2) ด้านครู และนักฝึกอบรม 3) ด้านผู้นำเยาวชนต้นแบบ 4) ด้านพัฒนาคุณธรรมของเยาวชน 5) ด้านองค์กรเกี่ยวกับการ พัฒนาผู้นำเยาวชน 6) ด้านพระพุทธศาสนาและพุทธสันติวิธี ซึ่งเป็นการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวนทั้งสิ้น 35 รูป/คน

ขั้นตอนที่ 3 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการจัดทำเครื่องมือแบบสอบถามจากการ ศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎีด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้าง “แบบสัมภาษณ์เชิงลึก” และนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการ ออกแบบหลักสูตรพร้อมด้วยคู่มือและเครื่องมือในการโค้ช แบบสัมภาษณ์เชิงลึกนี้ได้รับการตรวจสอบคุณภาพ ของเครื่องมือด้าน “ความตรง” (Validity) และด้าน “ความเที่ยง” (Reliability) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในศาสตร์ด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวนทั้งสิ้น 35 รูป/คน

2. การจัดเวทีสันติสนทนา (Peace Dialogue) โดยการเชิญผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในศาสตร์ ด้านการพัฒนาผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรม และด้านต่างๆส่วนที่เกี่ยวข้องมาบรรยายแบบเปิดกว้าง สู่สาธารณะให้บุคคลทั่วไปที่สนใจเข้าร่วมรับฟังและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในงานวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาการ ฝึกอบรมผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมจังหวัดนครราชสีมาโดยพุทธสันติวิธี ช่วยให้นักวิจัยมีความ ลุ่มลึกในเนื้อหาสาระที่จะนำมาใช้ออกแบบหลักสูตร เวทีสันติสนทนาในครั้งนี้จัดขึ้นแบบออนไลน์ในวันที่ 25 ตุลาคม 2564 โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนาและด้านการโค้ชด้วยศาสตร์สมัยใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 5 รูป/คน เข้าร่วมในการสนทนา และมีผู้สนใจเข้าร่วมรับฟังมากถึง 350 รูป/คน

3. การจัดสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) โดยการเชิญผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ในศาสตร์ด้านการพัฒนาผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรม และด้านต่างๆส่วนที่เกี่ยวข้อง มาช่วยสะท้อน มุมมอง ความคิดเห็น และรับรอง รูปแบบการพัฒนาการฝึกอบรมผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมโดยพุทธ สันติวิธี จังหวัดนครราชสีมา หลักสูตร คู่มือ เครื่องมือ กิจกรรมต่างๆ และโมเดลในการพัฒนา ที่จะนำเสนอ ในภาคสนามต่อไป การจัดสนทนากลุ่มเฉพาะในครั้งนี้จัดขึ้นแบบออนไลน์ในวันที่ 17 มกราคม 2565 มีผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาการฝึกอบรมผู้นำเยาวชนต้นแบบ และด้านพระพุทธศาสนา ด้าน การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาผู้นำ ด้านการออกแบบการฝึกอบรม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 13 รูป/ คน

ขั้นตอนที่ 4 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study) โดยการศึกษาจากกลุ่มเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3) โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 30 คน เข้ามาร่วมเรียนรู้และผ่านการคัดเลือกทั้งการสอบข้อเขียนและการสอบสัมภาษณ์ในหลักสูตร “ผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมโดยพุทธสันติวิธี” ซึ่งเป็นการอบรมแบบออนไลน์ ในระยะเวลาทั้งสิ้น 4 วัน หรือ 28 ชั่วโมง โดยแบ่งออกเป็น 2 ช่วงระยะเวลา คือ การสอนออนไลน์ ครั้งที่ 1 วันที่ 4-5 กุมภาพันธ์ 2565 (08.00-17.00 น.) และการสอนออนไลน์ ครั้งที่ 2 วันที่ 11-12 กุมภาพันธ์ 2565 (8.00-17.00 น.) โดยกำหนดให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำความรู้ภาคทฤษฎีจากการเรียนรู้ในครั้งที่ 1 ไปฝึกปฏิบัติจริงกับเพื่อนๆ และครอบครัว และเก็บบันทึกผลลัพธ์ที่ได้จากการฝึกประสบการณ์ที่สัมผัสได้ ปัญหาที่พบเจอ และข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในการเรียนครั้งที่ 2

ขั้นตอนที่ 5 การติดตามผลการปฏิบัติและการประเมินวัดผล (Follow-Up and Evaluation) โดยกำหนดให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการกับเพื่อนนักเรียนในห้องเรียนออนไลน์ โดยมีวิทยากรผู้ฝึกสอนซึ่งประสบการณ์สูงในการฝึกอบรม เข้าร่วมสังเกตการณ์และสะท้อนมุมมอง ความคิดเห็นเพื่อชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องและข้อควรปรับปรุงแก้ไข เป็นการประเมินวัดผลการเรียนรู้ในหลักสูตรผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมโดยพุทธสันติวิธีอย่างเป็นรูปธรรม

ขั้นตอนที่ 6 การรวบรวมข้อมูล (Data Management) โดยการจัดเก็บข้อมูลที่ได้รับมาจากทุกช่องทางให้เป็นหมวดหมู่ ประเภท มีการเปรียบเทียบ วิเคราะห์ สังเคราะห์ อธิบาย ตีความ เพื่อความสมบูรณ์ในการกำหนด รูปแบบการพัฒนาการฝึกอบรมผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมโดยพุทธสันติวิธี จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยเริ่มต้นจากอุดมการณ์ หลักการ กระบวนการ และวิธีการในการบูรณาการศาสตร์สมัยใหม่ด้านการฝึกอบรมผู้นำเยาวชนต้นแบบ กับหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา เพื่อความเป็นหนึ่งเดียวกันในการพัฒนาหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 7 การสังเคราะห์ข้อมูล (Data Synthesis) โดยการนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาทำการวิเคราะห์ สืบค้นหาเหตุปัจจัย หาความเชื่อมโยง หาความแตกต่าง ระหว่างกรอบความคิดของผู้นำเยาวชนคุณธรรม จริยธรรมของผู้นำเยาวชน และสมรรถนะของเยาวชนในศตวรรษที่ 21 กับหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา กลั่นกรองออกมาเป็นหลักสูตรผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมโดยพุทธสันติวิธี มีโมเดลในการพัฒนาการฝึกอบรมผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมโดยพุทธสันติวิธีที่เป็นลิขสิทธิ์เฉพาะ มีคู่มือ เครื่องมือ และกิจกรรมในการเรียนรู้ต่างๆ

ขั้นตอนที่ 8 การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย (Descriptive Presentation) หลังจากที่ได้ทำการฝึกอบรมแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์ในภาคสนาม การประเมินวัดผล และการสังเคราะห์ข้อมูลมาปรับปรุง เพื่อนำเสนอเป็นผลการวิจัยและข้อเสนอแนะต่างๆ สำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

ขั้นตอนที่ 9 สรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่หาแนวปฏิบัติที่เหมาะสม (New Learnings) เมื่อผ่านการปฏิบัติการจริงเรียบร้อยแล้วจะนำรูปแบบมาแก้ไขปรับปรุง เพื่อเข้าสู่การประชาสัมพันธ์นำเสนอสู่สาธารณะ เป็นการตรวจสอบเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงอีกครั้ง หลังจากนั้นจะนำเสนอ รูปแบบการพัฒนาการฝึกอบรมผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมโดยพุทธสันติวิธี จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อการเผยแพร่และนำไปต่อยอดเป็นต้นตอวัฒนธรรมด้านการพัฒนาผู้นำเยาวชนต้นแบบด้วยโมเดลที่เป็นลิขสิทธิ์เฉพาะอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีแผนการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อความสมบูรณ์แบบตลอดไป

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ บริบท สภาพปัญหาของผู้นำเยาวชน และแนวคิดทฤษฎีการพัฒนาผู้นำเยาวชนต้นแบบตามศาสตร์สมัยใหม่ พบว่า สภาพปัญหาของเยาวชน คือ ปัจจุบันเยาวชนจำนวนมากที่มีความเปราะบาง อยู่ในภาวะแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม มีปัญหาพฤติกรรม ปัญหาครอบครัว ซึ่งส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำความผิดหรือก่อปัญหาสังคมอื่นๆ ดัชนีชี้วัดความเปราะบาง (The Child Vulnerability Index – CVI) ซึ่งวัดโอกาสของเด็กที่จะกลายเป็นเด็กกลุ่มเสี่ยง โดยเด็กไทยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 42.2 ซึ่งความเปราะบางของเด็กมีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับปัจจัยรอบตัวเด็ก โดยปัจจัยหลักที่ส่งอิทธิพลประกอบด้วย 1) ความยากจน 2) ปัญหาสุขภาพร่างกาย ทั้งของผู้ดูแลเด็ก และตัวเด็กเอง 3) ปัจจัยทางสังคม เช่น การย้ายถิ่น พ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว การหย่าร้าง ความแตกแยกครอบครัว การตั้งครกในข่วงวัยรุ่น ความเหลื่อมล้ำทั้งทางเพศและเชื้อชาติ 4) ปัจจัยด้านความรุนแรง ทั้งที่กระทบต่อร่างกายและจิตใจ รวมถึงความรุนแรงทางเพศ และ 5) เศรษฐกิจและการเมือง เช่น สงคราม ภัยธรรมชาติ นอกจากนั้นยังพบว่าวัยรุ่นไทยอายุ 10-19 ปี ประมาณ 1 ใน 7 คน และเด็กไทยอายุ 5-9 ปี ประมาณ 1 ใน 14 คน มีความผิดปกติทางจิตประสาทและอารมณ์ ปัจจุบัน การฆ่าตัวตายคือสาเหตุการเสียชีวิตอันดับสามของวัยรุ่นไทย โดยการสำรวจภาวะสุขภาพนักเรียนทั่วโลกในส่วนของประเทศไทยเมื่อปี 2564 พบว่า ร้อยละ 17.6 ของวัยรุ่นอายุ 13-17 ปี มีความคิดที่จะฆ่าตัวตาย (UNICEF Institute for Population and Social Research The Burnet Institute, 2022)

ส่วนแนวคิดทฤษฎีในการพัฒนาผู้นำเยาวชนต้นแบบตามศาสตร์สมัยใหม่ คือ การพัฒนาผู้นำเยาวชนจึงควรมีเป้าหมาย 2 ประการ คือ 1)การพัฒนาวิชาชีพ คือ เป็นเยาวชนที่มีความสามารถทางด้านวิชาการและวิชาชีพ มีความรู้ความสามารถเฉพาะศาสตร์ต่างๆ ตามหลักสูตรในสาขาที่เรียน 2)การพัฒนาทักษะชีวิต (Life Skills) เป็นการพัฒนาศักยภาพ คุณธรรมจริยธรรม การประพฤติปฏิบัติอยู่ในศีลธรรมอันดีงามและเสียสละเพื่อส่วนรวม เป็นเยาวชนต้นแบบที่สมบูรณ์ทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม หรืออาจจะกล่าวได้อย่างง่ายๆ ว่า ผู้นำเยาวชนต้นแบบจะต้องเป็นผู้ที่มีลักษณะอันพึงประสงค์ 3 ประการ คือการเป็นผู้มีคุณธรรม มีคุณภาพและคุณค่า ได้แก่ 1) คุณธรรม หมายถึง เป็นผู้มีจิตใจโอบอ้อมอารี มีเมตตา กรุณา ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตอาสา ยอมเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ผู้อื่น ตั้งใจที่จะทำประโยชน์แก่สังคมโดยรวม 2) คุณภาพ หมายถึงการปฏิบัติหน้าที่ของเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีสมรรถนะศักยภาพของผู้นำเยาวชนต้นแบบ มีภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดีได้ มีร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ จิตใจปกติสุข สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข 3) คุณค่า หมายถึงเป็นบุคคลที่อยู่ในสังคมอย่างมีประโยชน์ ประพฤติตนให้เหมาะสม มีมารยาทงดงาม อ่อนน้อมถ่อมตน มีระเบียบวินัยและมีความซื่อสัตย์สุจริต จิตอาสา กตัญญูกตเวที รู้รักสามัคคีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของชาติ

ดังนั้น ปัญหาที่เกิดขึ้นในเยาวชนนักศึกษา ต่างมีความเห็นพ้องต้องกันว่าเยาวชนไทยขาดการปลูกฝังพัฒนาในด้านคุณธรรมจริยธรรมอย่างยั่งยืนถาวร ในขณะที่สังคมไทยต้องการเห็นภาพการพัฒนาเยาวชนไทยไปสู่บุคคลที่มีคุณภาพและคุณธรรม มีการพัฒนาครบทั้ง 4 ด้าน คือ กายพัฒนา ความประพฤติพัฒนา (สังคม) จิตใจพัฒนา และสติปัญญาพัฒนา มีความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีรายงานผลการสำรวจของผู้ที่ถูกให้ออกจากงาน ในกรณีของคุณสมบัติตัวพนักงานเอง พบว่าร้อยละ 17 ถูกให้ออกจากงานเพราะขาดทักษะความรู้และประสบการณ์ ร้อยละ 83 ถูกออกจากงานเพราะปัญหาเรื่องขาดคุณธรรมจริยธรรม การอ่อนน้อมถ่อมตน ในการสำรวจความคิดเห็นของผู้ประกอบการ ในการพิจารณารับสมัครเข้าทำงานในหน่วยงานองค์กร และสถาบันต่างๆ พบว่าผู้ประกอบการส่วนมากต้องการบัณฑิตที่มีคุณลักษณะดังนี้ ความมีวินัย ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ อดทน เสียสละ และมีความ

รับผิดชอบ ซึ่งปรากฏการณ์ในสังคม ดังกล่าวนี้นี้เป็นผลโดยตรงมาจากร่องของการปลูกฝังทางด้านคุณธรรมจริยธรรมนั่นเอง

การฝึกอบรมผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมโดยพุทธสันติวิธี จึงเป็นหลักในการจัดการความประพฤติ หรือแนวทางในการปฏิบัติที่ควรแก่การพัฒนาเยาวชนเพื่อสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข โดยมีคุณธรรม และ ศีลธรรมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม จึงเปรียบเสมือนการพัฒนาคุณภาพจิตใจ ที่มีอิทธิพลต่อความประพฤติของคน คุณธรรมเป็นสภาวะที่ทำให้เยาวชนปฏิบัติตนในทางที่พึงามถูกต้องและเหมาะสม เป็นสภาวะที่เราห้ามจิตใจของเราไม่ให้ทำในสิ่งผิด หรือบอกไม่ให้คนอื่นทำ ทั้งคุณธรรมยังเป็นตัวกำหนดความประพฤติของเยาวชนให้ปฏิบัติตนอย่างมีคุณภาพ นั้นหมายถึงจริยธรรมที่งดงามที่เกิดขึ้นกับเยาวชน

วัตถุประสงค์ที่ 2 การศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธสันติวิธีที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรม พบว่า หลักพุทธสันติวิธีที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรม มีดังต่อไปนี้

1) ภาวนา 4 คือ หลักคำสอนที่ควรค่าแก่การรับมาปฏิบัติ เพื่อ พัฒนามนุษย์ให้บริสุทธิ์จากกิเลสทั้งผู้ที่ประพฤติปฏิบัติตาม มีความหมายสำคัญ คือ การเจริญ, การทำให้เป็นให้มีขึ้น, การฝึกอบรม, การพัฒนา: (cultivation; training; development) (Phra Bhramagunabhorn (P.A. Payutto), 2007) เพราะฉะนั้นงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการฝึกอบรมผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช” จึงใช้หลักการพัฒนาทั้งบุคลิกภาพภายนอกและคุณธรรมภายในที่ดียิ่งขึ้น คือ **1. กายภาวนา** หรือการพัฒนากาย (Physical development) คือ การพัฒนาร่างกายให้รู้จักติดต่อกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพทั้งหลาย ในทางเกื้อกูล เป็นคุณ **2. ศีลภาวนา** หรือการพัฒนาศีล (Social development) คือ การมีพฤติกรรมที่เกื้อกูลกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม คือ ประพฤติกาย วาจา ที่ปกติสุข ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีการเกื้อกูลอย่างสร้างสรรค์ ดำเนินชีวิตอยู่ในระเบียบวินัยของสังคมด้วยปกติสุข มีสัมมาอาชีวะ กล่าวคือเป็นมนุษย์ที่ตั้งอยู่ในกฎระเบียบแบบแผนของพื้นฐานของ **3. จิตภาวนา** หรือการพัฒนาจิต (Emotional development) คือ การพัฒนาจิตที่ประกอบด้วย คุณธรรมจริยธรรม มีสมรรถภาพ และสุขภาพจิตที่ดี คุณภาพจิตที่ดี เบิกบาน สดชื่น อิ่มเอิบ ผ่องใส และสงบสุข **4. ปัญญาภาวนา** หรือการพัฒนาปัญญา (Wisdom development) คือ การพัฒนา เสริมสร้างบุคคลให้รู้จักความคิด พิจารณา ไตร่ตรอง แก้ไขปัญหา และดำเนินการต่างๆ ด้วยสติปัญญา เข้าใจเหตุ เข้าใจผล มองทุกสิ่งไปตามความเป็นไปในลักษณะของธรรมชาติ ไม่มีอคติ ปราศจากการครอบงำของกิเลส เป็นอยู่โดยรู้เท่าทันความจริงอันเป็นธรรมดาของโลกและชีวิต เข้าถึงอิสรภาพแห่งใจ

2) ไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) เป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพ สมรรถภาพ และศักยภาพ (Phra Bhramagunabhorn (P.A. Payutto), 2004) ดังนี้ **1. ศีล** การฝึกอบรมในด้านความประพฤติ ระเบียบวินัย ความสุจริตทางกาย วาจาเจริญงอกงามขึ้น การประพฤติตนทางสังคมด้วยการไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน **2. สมาธิ** การฝึกฝนหรือขั้นตอนการปฏิบัติให้เกิดความพากเพียรมุ่งมั่น มีสติรู้ตัวทั่วพร้อมในทุกขณะ มีความเมตตากรุณาเจริญงอกงามขึ้น จนบุคคลมีความพร้อมทางคุณธรรม มีคุณภาพจิตใจ สมรรถภาพทางจิต และสุขภาพจิต พัฒนาถึงมาตรฐานอารยชน **3. ปัญญา** การฝึกฝนหรือขั้นตอนการปฏิบัติให้เกิดมีความเห็นที่ถูกต้องดีงามและตื่นรู้ในความเป็นจริง มีความพร้อมในการพัฒนาปัญญา สามารถดำรงชีวิตอยู่ด้วยสติปัญญา มีจิตใจผ่องใสเบิกบาน ไร้ทุกข์ หลุดพ้นจากความยึดมั่นถือมั่น มีอิสรภาพแห่งใจที่แท้จริง

3) สังคหวัตถุ 4 คือ ธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจบุคคลให้สามัคคีต่อกันมีไม่ตรีจิตมีความรักความปรารถนาดีต่อกัน คือ **1. ทาน** ให้ปันสิ่งของของตนแก่ผู้อื่นควรให้ปัน อันได้แก่การช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของ การแบ่งปัน ตลอดจนจนถึงการมอบวิชาความรู้ และแนะนำคำสั่งสอนที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม **2. ปิยวาจา** เจริญ

ถ้อยคำที่อ่อนหวาน ได้แก่การพูดถ้อยคำน่ารัก กล่าวคำสุภาพไพเราะสมานสามัคคีก่อให้เกิดไมตรีและความรักใคร่
นับถือ ตลอดจนถึงถ้อยคำที่มีประโยชน์เป็นธรรมอื่นๆ 3. **อัตถจริยา** หมายถึง การประพฤติปฏิบัติสิ่งที่มีประโยชน์
แก่ผู้อื่น อันได้แก่ การชวนช่วยช่วยเหลือกิจการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ และสนับสนุนส่งเสริมในทาง
ศีลธรรม 4. **สมานัตตตา** หมายถึง การปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอ อันได้แก่ความเป็นคนดีต่อผู้อื่นเสมอต้นเสมอ
ปลาย ความมีใจร่วมทุกข์ร่วมสุขกับผู้อื่นทุกเวลา ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป (Department of Religious
Affairs, 2001)

4) **อิทธิบาท 4** หลักพื้นฐานแห่งความสำเร็จหรือทางสู่ความสำเร็จ มีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ
1) **ฉันทะ** คือมีใจรัก ทำงานด้วยใจรักงาน 2) **วิริยะ** คือพากเพียรทำ รักแล้วต้องขยัน ความขยันคือภาคปฏิบัติ
การของความรัก ความรักในงานจะทำให้เรารู้ว่าควรทำงานอะไร ส่วนความขยันจะทำให้งานนั้นก้าวหน้าไปสู่
ความสำเร็จ การทำงานถ้าขาดความขยัน ความชำนาญก็ยังไม่เกิด 3) **จิตตะ** คือ จิตมุ่งมั่นอย่างจริงจัง และทุ่มเท
ทำงานด้วยการเอาใจจดจ่ออยู่กับงานนั้น 4) **วิมังสา** คือวินิจฉัย ได้แก่การวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์และ
พัฒนา (Phra Maha Wuttichai Wachirametee, 2008)

**วัตถุประสงค์ที่ 3 การพัฒนาและนำเสนอ รูปแบบการพัฒนาการฝึกอบรมผู้นำเยาวชนต้นแบบ
ด้านคุณธรรมโดยพุทธสันติวิธี จังหวัดนครศรีธรรมราช** พบว่า รูปแบบการพัฒนาการฝึกอบรมผู้นำเยาวชน
ต้นแบบด้านคุณธรรมโดยพุทธสันติวิธี จังหวัดนครศรีธรรมราช ควรอยู่ในกรอบของอุดมการณ์ หลักการ
กระบวนการ และวิธีการที่เป็นมาตรฐานเดียวกันในหลักสูตร “ผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมโดยพุทธสันติ
วิธี” และใช้โมเดลในการโค้ชที่พัฒนาขึ้น ชื่อว่า “KSMA Model” ประกอบด้วย

1) **Knowledge** ผู้วิจัยสังเคราะห์ว่าจุดเริ่มต้นของการพัฒนาผู้นำเยาวชนต้นแบบจะต้องมีความรู้
ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรม ผู้นำเยาวชนต้องตื่นรู้อยู่ตลอดเวลา ผู้นำเยาวชนต้นแบบ
ต้องรู้หน้าที่ รู้วินัย รู้รับผิดชอบ รู้อะไรควรไม่ควร รู้เทคนิคกระบวนการในการพัฒนาตัวเองและสังคม รู้ถึง
หลักธรรมในการนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2) **Skills** ผู้วิจัยสังเคราะห์ว่าการพัฒนาผู้นำเยาวชนต้นแบบมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาตัวตนเพื่อ
ก้าวสู่ความเป็นต้นแบบ ดังนั้นผู้นำเยาวชนจะต้องมีทักษะในการจัดการตัวเอง เพราะการรู้จักตนเอง คือ
จุดเริ่มต้นของปัญญาทั้งปวง ผู้นำเยาวชนจะต้องมีทักษะทางความคิดอย่างสร้างสรรค์และตระหนักรู้ในตนเอง
อย่างแท้จริง ทั้งอารมณ์ความรู้สึก เป้าหมายชีวิต ปัญหาและความทุกข์ และยอมรับความเป็นจริง มีทักษะใน
การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างสันติในความเป็นผู้นำเยาวชนต้นแบบ

3) **Moral** ผู้วิจัยสังเคราะห์ว่าการพัฒนาผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมที่สมบูรณ์ต้องมีหลักธรรม
หรือองค์ธรรมในตนเองในการพัฒนาสู่ความเป็นผู้นำเยาวชนที่มีคุณภาพ และสมรรถภาพได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้
นำหลักธรรมในการพัฒนาผู้นำเยาวชนต้นแบบ คือ หลักภาวนา 4 โดยมีกระบวนการในการพัฒนา คือ หลัก
ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาผู้นำเยาวชนต้นแบบให้มี สติ รู้ ตื่น เบิกบาน

4) **Actions** ผู้วิจัยสังเคราะห์ว่าการพัฒนาผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมที่สมบูรณ์แบบจะต้องลง
มือทำ ทดสอบทดลองแก้ไขข้อบกพร่องจนเกิดประสิทธิผล แล้วลงมือปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นกิจวัตร และจน
กลายเป็นวิถีชีวิตในที่สุด เพื่อผลลัพธ์สู่ความเป็นผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรม 4
ประการ คือ วินัยขัด - ซื่อสัตย์เยี่ยม - เปี่ยมจิตอาสา - และมุ่งหน้ากตัญญู

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากงานวิจัยนี้ คือ “หลักสูตรผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมโดยพุทธสันติวิธี”
ซึ่งมาจากการบูรณาการศาสตร์สมัยใหม่ด้านการฝึกอบรมผู้นำเยาวชนต้นแบบกับหลักธรรมคำสอนของ

พระพุทธศาสนา พร้อมด้วยโมเดลในการพัฒนา ชื่อว่า “KSMA Model” เพื่อพัฒนาผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมให้มีทั้งความรู้ ความสามารถ และทักษะในการเป็นผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมที่สามารถนำพากัลยาณมิตร ครอบครัว และสังคม ประเทศชาติให้มีความสุขตลอดไป

ผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรม ต้องมีกรอบความคิดที่เชื่อมั่นโดยปราศจากข้อสงสัยในศักยภาพ และคุณค่าของตัวเองและพร้อมเสมอที่สร้างคุณประโยชน์ต่อผู้อื่น ดังคำกล่าวที่ว่า “อยู่เพื่อตนเอง อยู่แค่สันลม , อยู่เพื่อสังคม อยู่คู่ฟ้าดิน” เพราะการดำรงชีวิตเพื่อประโยชน์สุขแค่สังคมย่อมไม่มีวันตายไปจากความทรงจำอันดีงามของทุกคนได้

นอกจากนั้น ผู้นำเยาวชนต้นแบบต้องมีความรู้ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งทั้งในเรื่องค่านิยมหลัก คุณธรรม จริยธรรม และสมรรถนะหลักของการพัฒนาเยาวชนในศตวรรษที่ 21 และหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องหลักภาวะ 4 หลักไตรสิกขา สังคหวัตถุ 4 และ อิทธิบาท 4 เพราะเป็นส่วนหนึ่งของโมเดลในการพัฒนาผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรม

หัวใจสำคัญที่สุดของผู้นำเยาวชนต้นแบบ คือ การมีสติ ตั้งมั่น ตื่นรู้ ตลอดเวลาในทุกขณะที่ทำ เริ่มต้นที่ตัวเอง (Start At Yourself) ลงมือทำอย่างมุ่งมั่นตั้งใจ (Take Action) ให้เป็นกิจวัตรให้ได้ และที่สำคัญต้องให้กลายเป็นวิถีชีวิตถึงจะเป็นการพัฒนาอย่างเป็นระบบที่ถาวรและยั่งยืน

กล่าวโดยสรุป คือ หลังจากกลุ่มประชากรตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้เข้าร่วมฝึกอบรมใน “หลักสูตรผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมโดยพุทธสันติวิธี” ตลอดระยะเวลา 4 วัน หรือ 28 ชั่วโมงแล้ว ผู้นำเยาวชนต้นแบบจะสามารถดำเนินชีวิตด้วยความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ทั้งช่วยนำพาผู้อื่นให้พบความสุขความสำเร็จตามที่มุ่งหวังได้บนหลักธรรมที่เป็นหัวใจสำคัญ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1) การดำรงชีวิตตามแนวทางของหลัก ไตรสิกขา ได้แก่ 1.ศีล จากการไม่เบียดเบียนด้วยร่างกาย วาจา ต่อสรรพสัตว์และสิ่งแวดล้อมทั้งหลาย 2.สมาธิ การฝึกฝนหรือขั้นตอนการปฏิบัติให้เกิดความพากเพียรมุ่งมั่น มีสติรู้ตัวทั่วพร้อมในทุกขณะ มีความเมตตากรุณาเจริญอกงามขึ้น จนบุคคลมีความพร้อมทางคุณธรรม มีคุณภาพจิตใจ สมรรถภาพทางจิต และสุขภาพจิต พัฒนาถึงมาตรฐานอารยชน 3.ปัญญา การฝึกฝนหรือขั้นตอนการปฏิบัติให้เกิดมีความเห็นที่ถูกต้องดีงามและตื่นรู้ในความเป็นจริง มีความพร้อมในการพัฒนาปัญญาสามารถดำรงชีวิตอยู่ด้วยสติปัญญา มีจิตใจผ่องใสเบิกบาน ไร้ทุกข์ หลุดพ้นจากความยึดมั่นถือมั่น มีอิสรภาพแห่งใจที่แท้จริง

2) ผลลัพธ์ที่ได้จากการฝึกอบรม คือ การเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงตนเองไปสู่ตัวตนที่ดียิ่งขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสามารถประเมินผลได้จากหลักธรรมของภาวะ 4 ได้แก่ 1. การพัฒนาทางกายให้เป็นผู้มีบุคลิกลักษณะดี น่าเชื่อถือ น่าเคารพและศรัทธา 2. การพัฒนาศีลธรรมให้ชีวิตตนเองดีทั้งในด้านความสัมพันธ์กับผู้คนทั่วไปในสังคม รวมถึงความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบข้าง ไม่เบียดเบียนกัน ไม่ข่มเหงรังแกกัน ให้เกียรติซึ่งกันและกัน 3. การพัฒนาจิตใจตนเองให้เปี่ยมด้วยความเมตตากรุณา มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดี มีกตัญญูกตเวที มีความรักความปรารถนาดีต่อกัน และ 4. การพัฒนาปัญญาตนเองให้เข้าใจในเรื่องความสุขความทุกข์ เห็นอกเห็นใจเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เข้าใจกฎของธรรมชาติหรือกฎไตรลักษณ์ เติบโตด้วยสติปัญญา

3) ผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรม ควรมีคุณลักษณะของสังคหวัตถุ คือ หลักของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข 4 ประการ ได้แก่ 1. ทาน ให้ปันสิ่งของของตนแก่ผู้อื่นควรให้อันใดแก่การช่วยเหลือกันด้วยวัตถุสิ่งของ ตลอดจนจนถึงการมอบวิชาความรู้ และแนะนำคำสั่งสอนที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม 2. ปิยวาจา เจรจาถ้อยคำที่อ่อนหวาน ได้แก่การพูดถ้อยคำน่ารัก กล่าวคำสุภาพไพเราะสมานสามัคคีก่อให้เกิดไมตรีและความรักใคร่ นับถือ ตลอดจนจนถึงถ้อยคำที่มีประโยชน์เป็นธรรม 3. อตถจริยา หมายถึง การประพฤติปฏิบัติสิ่งที่ประโยชน์แก่ผู้อื่น อันได้แก่ การชวนช่วยช่วยเหลือกิจการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ และสนับสนุนส่งเสริมในทางศีลธรรม

4. สมนัตตตา หมายถึง การปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอ อันได้แก่ความเป็นคนดีต่อผู้อื่นเสมอต้นเสมอปลาย ความมีใจร่วมทุกข์ร่วมสุขกับผู้อื่นทุกเวลา ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป

4) ผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรม จะต้องมียุทธศาสตร์เพื่อใช้เป็นหลักการและแนวคิดในการทำสิ่งต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จทั้งต่อตัวเองและสังคม ได้แก่ อิทธิบาท 4 คือ 1. ฉันทะ ความพอใจ ความรักงานที่ทำอยู่ 2. วิริยะ ความเพียรพยายามปฏิบัติหน้าที่กับงาน 3. จิตตะ ความเอาใจใส่ พัฒนางานให้เจริญ และ 4. วิมังสา ความใคร่ครวญพิจารณาด้วยปัญญาในสิ่งนั้น (Chaibangyang, 2005)

ดังนั้น เมื่อผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมได้ดำเนินชีวิตตามกรอบของโมเดลแห่งการพัฒนา ที่ชื่อว่า KSMA Model จะได้ ผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนา 4 ประการ คือ 1. วินัยชัด 2. ซื่อสัตย์เยี่ยม 3. เปี่ยมจิตอาสา 4. มุ่งหน้ากตัญญู

อนึ่ง โมเดลในการพัฒนาผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมโดยพุทธสันติวิธี คือ KSMA Model ประกอบด้วย

- 1) Knowledge ความรู้ของผู้นำเยาวชนต้นแบบ
- 2) Skills ทักษะของผู้นำเยาวชนต้นแบบ
- 3) Moral คุณธรรมของผู้นำเยาวชนต้นแบบ
- 4) Actions การลงมือปฏิบัติจริงของผู้นำเยาวชนต้นแบบ

Picture 1: KSMA Model

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา ความจำเป็น และแนวคิดทฤษฎีการพัฒนาผู้นำเยาวชนต้นแบบตามแนวทางศาสตร์สมัยใหม่ พบว่า สภาพปัญหาของการพัฒนาเยาวชนในปัจจุบัน เทคโนโลยีดิจิทัลได้พัฒนาอย่างก้าวกระโดดรวดเร็วจนเราตามแทบไม่ทัน แต่กลับกันคุณธรรมจริยธรรมในเยาวชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัญหาที่เรียกว่า “วิกฤตคุณธรรมในเยาวชน” ส่งผลให้เยาวชนนักศึกษาเกิดความ

ตั้งเครียดในการดำเนินชีวิต ทั้งการเรียน และในการอยู่ร่วมกันในสังคมโรงเรียน หรือกับครอบครัว ขาดภูมิคุ้มกัน ขาดความรู้เท่าทันในการในการใช้สื่อโซเชียล ตกอยู่ในภาวะตั้งเครียดและภาวะซึมเศร้าจนเกิดกรณีเยาวชนฆ่าตัวตายมากมาย สอดคล้องกับ Phramaha Theerayuth Cittapañño (Bansamur), Phra Pramote Vadakovidoand and Phramaha Hansa Dhammahāso (2020) ได้เสนอแนวคิดเรื่อง รูปแบบการพัฒนาผู้นำเยาวชนจิตอาสาต้นแบบตามแนวพุทธสันติวิธี เป็นเพราะสิ่งเร้าต่างๆ ในปัจจุบันที่กลุ่มเยาวชนต้องพบเจอ อาทิ เกมเไอ ติดโซเชียล การขาดความรับผิดชอบ ขาดความกตัญญูทวดเวที่ ไม่รู้หน้าที่ของตนเอง และการเป็นคนนิ่งดูตาย สอดคล้องกับ Bandasak et al (2016) ได้เสนอแนวคิดเรื่อง “ศึกษาวิจัยเรื่องการเป็นผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 มุมมองจากอาจารย์และนักศึกษาพยาบาล” ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้ที่มีการเรียนรู้ตลอด เวลาใช้ความคิดและเหตุผลแก้ไขปัญหา และมีความสามารถใช้เทคโนโลยีรวมถึงเป็นคนดี และมีคุณธรรมมีจิตบริการและการเรียนรู้ที่ได้จากการลงมือทำเรียนรู้จากสื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาหลักพุทธสันติวิธีที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรม พบว่า **หลักภาวนา 4** เป็นหลักการในการพัฒนา ดังพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงอบรมพระวรกาย อบรมศีล อบรมจิตใจ อบรมปัญญา (Thai Tripitakas: 30/18/115) ดังนี้ คือ **1) กายภาวนา** คือ พัฒนากาย การฝึกอบรมกายให้สัมพันธ์กับสิ่งทั้งหลาย ในส่วนภายนอกคือทางอินทรีย์ 5 ด้วยดีและปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นในทางที่เป็นคุณ ไม่ให้เกิดโทษ ให้กุศลธรรมงอกงาม ให้กุศลธรรมเสื่อมสูญ, การพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ **2) ศีลภาวนา** คือ การพัฒนาความประพฤติทางสังคม การรักษาศีล ฝึกอบรมศีล ให้ตั้งมั่นในระเบียบ มีวินัยชัดเจน ไม่ทำร้ายกัน ไม่เบียดเบียนกันและกันหรือก่อความเดือดร้อนเสียหายแก่ตนเองและผู้อื่น อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเกื้อกูลซึ่งกันและกัน **3) จิตภาวนา** คือ การพัฒนาจิต การฝึกอบรมจิตใจให้บริสุทธิ์ เบิกบานมั่นคง เข้มแข็ง งดงามด้วยคุณธรรม เช่น มีความอดทน ขยันหมั่นเพียร มีสมาธิและสดชื่นเป็นสุข ผ่องใส พร้อมเสมอในการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์สุข **4) ปัญญาภาวนา** คือ การพัฒนาปัญญา การฝึกอบรมปัญญาให้รู้เข้าใจสิ่งหลายตามความเป็นจริง สามารถทำจิตใจให้เป็นอิสระได้ รู้เท่าทันเห็นโลกและชีวิตตามสภาวะที่เกิดขึ้น ฝึกปฏิบัติตนให้บริสุทธิ์จากกิเลส แก้ไขปัญหา (ทุกข์) ที่เกิดขึ้นได้ด้วยปัญญา โดยมีหลักธรรมที่เป็นกระบวนการในการพัฒนา คือ หลักไตรสิกขา ดังพุทธพจน์ที่ว่า ภิกษุผู้ไม่ได้เจริญกาย ศีล จิต ปัญญาจักไม่สามารถแนะนำผู้อื่นให้ประพฤติ อธิศีลสิกขา อธิจิตสิกขา อธิปัญญาสิกขาได้ (ไตรสิกขา) (Thai Tripitakas: 22/79/145) อันเป็นหลักธรรมสำหรับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ (Tuan Trong, 2007)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 นำเสนอ รูปแบบการพัฒนาการฝึกอบรมผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมโดยพุทธสันติวิธี จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า โมเดล (Model) หรือรูปแบบในการพัฒนาการฝึกอบรม ใช้ชื่อว่า “KSMA Model” ประกอบด้วย **1) Knowledge** ความรู้ผู้นำเยาวชนต้นแบบ **2) Skills** ทักษะผู้นำเยาวชนต้นแบบ **3) Moral** คุณธรรมผู้นำเยาวชนต้นแบบ **4) Actions** การลงมือปฏิบัติจริงของผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรม เพื่อพัฒนา 4 ด้าน คือ พัฒนากาย พัฒนาความประพฤติ พัฒนาสังคม และพัฒนาปัญญา สอดคล้องกับ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) ได้เสนอแนวคิดเรื่อง หลักแม่บทของการพัฒนาตน ภาวนา 4 คือ การพัฒนาเพื่อทำสิ่งที่ยังไม่มีให้มีขึ้น เป็นไปเพื่อการพัฒนาคุณธรรมภายในตน (Phra Dhammapitaka (P.A. Payutto), 2003) และจะได้ผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนา 4 ประการ คือ **1. วินัยขัด 2. ชื่อสัตย์เยียม 3. เปี่ยมจิตอาสา 4. มุ่งหน้ากตัญญู** สอดคล้องกับ กระทรวงสาธารณสุข ได้เสนอแนวทางการขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรม ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2560-2564) คุณธรรม 5 ประการ คือ พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา กตัญญู (Ministry of Public Health, 2021)

สรุป

การศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาการฝึกอบรมผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมโดยพุทธสันติวิธี จังหวัดนครศรีธรรมราช นำมาซึ่ง “หลักสูตรผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมโดยพุทธสันติวิธี” และได้โมเดลในการฝึกอบรม ชื่อว่า “KSMA Model” เพื่อพัฒนาผู้นำเยาวชนต้นแบบให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะของผู้นำเยาวชน ตลอดจนการลงมือปฏิบัติ จากกิจกรรม สู่วิถีชีวิตที่มีความสำเร็จและความปกติสุข หมายความว่า ผู้เข้าร่วมรับการฝึกอบรมเป็นผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมโดยพุทธสันติวิธี จะได้รับ องค์ความรู้ที่ลึกซึ้งในด้านของกรอบความคิด ค่านิยมหลัก คุณธรรมจริยธรรม และสมรรถนะของผู้นำเยาวชนในศตวรรษที่ 21 ในขณะเดียวกันก็มีความรู้ ความเข้าใจที่ถ่องแท้ในด้านของหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ในเรื่อง กาวนา 4 ไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) สังคัตถุ 4 และอิทธิบาท 4 รวมถึงโมเดลในการพัฒนา ชื่อว่า “KSMA Model” ซึ่งผลจากการปฏิบัติจริงในการสอนผู้เข้าร่วมรับการฝึกอบรม 30 คน เป็นเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3) ของจังหวัดนครศรีธรรมราชทุกคนได้รับความรู้และความเข้าใจอย่างดียิ่งในเนื้อหาหลักสูตรที่ออกแบบมาพร้อมด้วยกิจกรรมต่างๆ ที่สร้างสรรค์ขึ้น ตลอดระยะเวลา 4 วัน หรือ 28 ชั่วโมง หลังการเรียนรู้จากผู้เข้ารับการฝึกอบรม ดังนี้ 1. ความพึงพอใจในภาพรวมมากที่สุดร้อยละ 73.3 และมากที่สุดร้อยละ 26.7 2. ความรู้ที่ได้รับมากที่สุดร้อยละ 78.4 และ มากร้อยละ 18.3 และปานกลางร้อยละ 4.3 3. การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานมากที่สุดร้อยละ 71.8 มากร้อยละ 28.2 แม้จะเป็นการเรียนรู้แบบออนไลน์เนื่องจากอยู่ในช่วง เวลาของโรคระบาดโควิด ผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมที่มีอุดมการณ์เดียวกันในการนำสันติภายในสู่การพัฒนาชีวิตและสังคมให้อุดมด้วยสันติสุข มีหลักการพัฒนา คือ หลักกาวนา 4 โดยมี สติ เป็นหัวใจหลัก มีไตรสิกขา (ศีล สมาธิ และปัญญา) เป็นกระบวนการ และจะได้ผลสัมฤทธิ์จากการพัฒนา คือ วินัยขัด ซื่อสัตย์เยียม เปี่ยมจิตอาสา มุ่งหน้ากตัญญู

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 นำเสนอหลักสูตรระยะสั้น “หลักสูตรผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมโดยพุทธสันติวิธี” แก่หน่วยงานภาครัฐที่กำกับดูแลสถาบันการศึกษาของรัฐบาล เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวง ศึกษาธิการ ให้จัดการอบรมคณะครูของโรงเรียนในสังกัดให้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้คุณครูสามารถผสมผสานการโค้ชกับหลักธรรมที่เป็นโมเดลในการพัฒนาศักยภาพของเด็กนักเรียนในวัยต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในวัยมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3) ซึ่งเป็นช่วงวัยแห่งการเปลี่ยนแปลง และจำเป็นต้องประทับประคองเยาวชนวัยนี้ให้ดีที่สุด

1.2 นำเสนอหลักสูตรระยะสั้น “หลักสูตรผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมโดยพุทธสันติวิธี” แก่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ให้จัดการอบรมคณะสงฆ์ผู้ที่จะทำหน้าที่เป็นวิทยากรอบรมคุณธรรมจริยธรรมสู่เยาวชน สอนศีลธรรมนักเรียน นักศึกษาทุกระดับ ให้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะวิธีการในหลักสูตรผู้นำเยาวชนต้นแบบ ซึ่งจะช่วยให้พระสงฆ์สามารถผสมผสานหลักธรรมคำสอนประกอบกับรูปแบบในการพัฒนาผู้นำเยาวชนต้นแบบเพื่อใช้ในการพัฒนาการฝึกอบรมเยาวชน และเพิ่มศักยภาพในพระสงฆ์ผู้ทำการเผยแผ่อีกด้วย

1.3 นำเสนอหลักสูตรระยะสั้น “หลักสูตรผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมโดยพุทธสันติวิธี” แก่โรงเรียน สถาบันการศึกษา องค์กรทั้งหลาย เพื่อให้ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารองค์กร และเจ้าของธุรกิจ

ผู้ปกครอง ประชาชนทั่วไป เข้ามาเรียนรู้ในเรื่องการพัฒนาผู้นำเยาวชนต้นแบบ ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนทุกคน และองค์กรให้เรียนรู้และเติบโตอย่างยั่งยืนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 นำ รูปแบบการพัฒนาการฝึกอบรมผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมโดยพุทธสันติวิธี จังหวัดนครศรีธรรมราช” ไปขยายผลกับกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ เช่น โรงเรียน องค์กรภาครัฐ กระทรวง ทบวง กรม องค์กรภาคเอกชน เป็นต้น

2.2 นำ รูปแบบการพัฒนาการฝึกอบรมผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมโดยพุทธสันติวิธี จังหวัดนครศรีธรรมราช ไปใช้ในการสร้างวัฒนธรรมในโรงเรียน องค์กร สถาบันการศึกษา ต่างๆ

References

- Bandasak, T. et al. (2016). Learning in the 21st Century: Perspectives from Phraputtatbat Rajachonani Nursing College Teachers. *Journal of MCU Peace Studies*, 4(2), 175-189.
- Chaibangyang P. (2005). *Dharma Explains the Principles in the Tripitaka*. Bangkok: Dhammasapa.
- Department of Mental Health, Ministry of Public Health. (2021). "Suicide Rate Report (Persons per 100,000 Population) Year 1997-2020. Retrieved June 5, 2021, from https://dmh.go.th/report/suicide/stat_prov.asp
- Department of Religious Affairs. (2001). *Thai Encyclopedia Youth Edition*. Bangkok: Grand Palace.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tripitakas Bhavana 4*. Bangkok: MCU Press.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tripitakas Magga 8*. Bangkok: MCU Press.
- Ministry of Public Health. (2021). *Guidelines for Driving Moral Promotion Master Plan Ministry of Public Health Issue 1 (2017-2021)*. Retrieved March 22, 2022, from https://phdb.moph.go.th/main/upload/web_news_files/eziqnm30bkkwc4kck.pdf
- Moral Center (Public Organization). (2018). *Thailand Social Report Moral Situation Report*. Retrieved June 5, 2021, from http://moralcenter.or.th/images/รวมเล่ม_-_หนังสือสำรวจสถานการณ์คุณจริยธรรมป_2561_40หน้ารวมปก.pdf
- Phra Bhramagunabhorn (P.A. Payutto). (2004). *The Official Book of Makha Bucha Day*. (1st ed.). Bangkok: The Buddhist Organization Council of Thailand.
- Phra Bhramagunabhorn (P.A. Payutto). (2007). *Buddhist Dictionary Dharma Edition*. (15th ed.). Bangkok: Chanpen Publishing Co., Ltd.
- Phra Brahma Bundit (Dhammajitto, P.). (2021). *Buddhism and Sustainable Development", Working Group Organized an Online Academic Seminar Public Issues and Buddhism for Society*. Bangkok: Publishing Law.
- Phra Maha Wutthichai Wachirametee. (2008). *Kon Samran, Job Successful*. (14th ed.). Bangkok: Amarin Publishing House.

- Phramaha Theerayuth Cittapañño. (Bansamur), Phra Pramote Vadakovidand, & Phramaha Hansa Dhammahāso (2020). A Model of Youth Leader Development Volunteerism in Accordance with the Buddhist Peace Method: A Case Study at Mueang Trang District, Trang Province. *Journal of MCU Peace Studies*, 9(3), 965-975.
- Tuan Trong. (2007). *Human Dharma*. (2nd ed.). Bangkok: Sua Tawan and the Trisikkha Fund.
- UNICEF Institute for Population and Social Research the Burnet Institute. (2002). *Strengthening Systems and Psychological and Psychosocial Support Services for Children and Adolescents in East Asia and the Pacific*. Retrieved March 9, 2022, from <https://www.unicef.org/thailand/media/8876/file/MHPSS%20Report%202022.pdf>